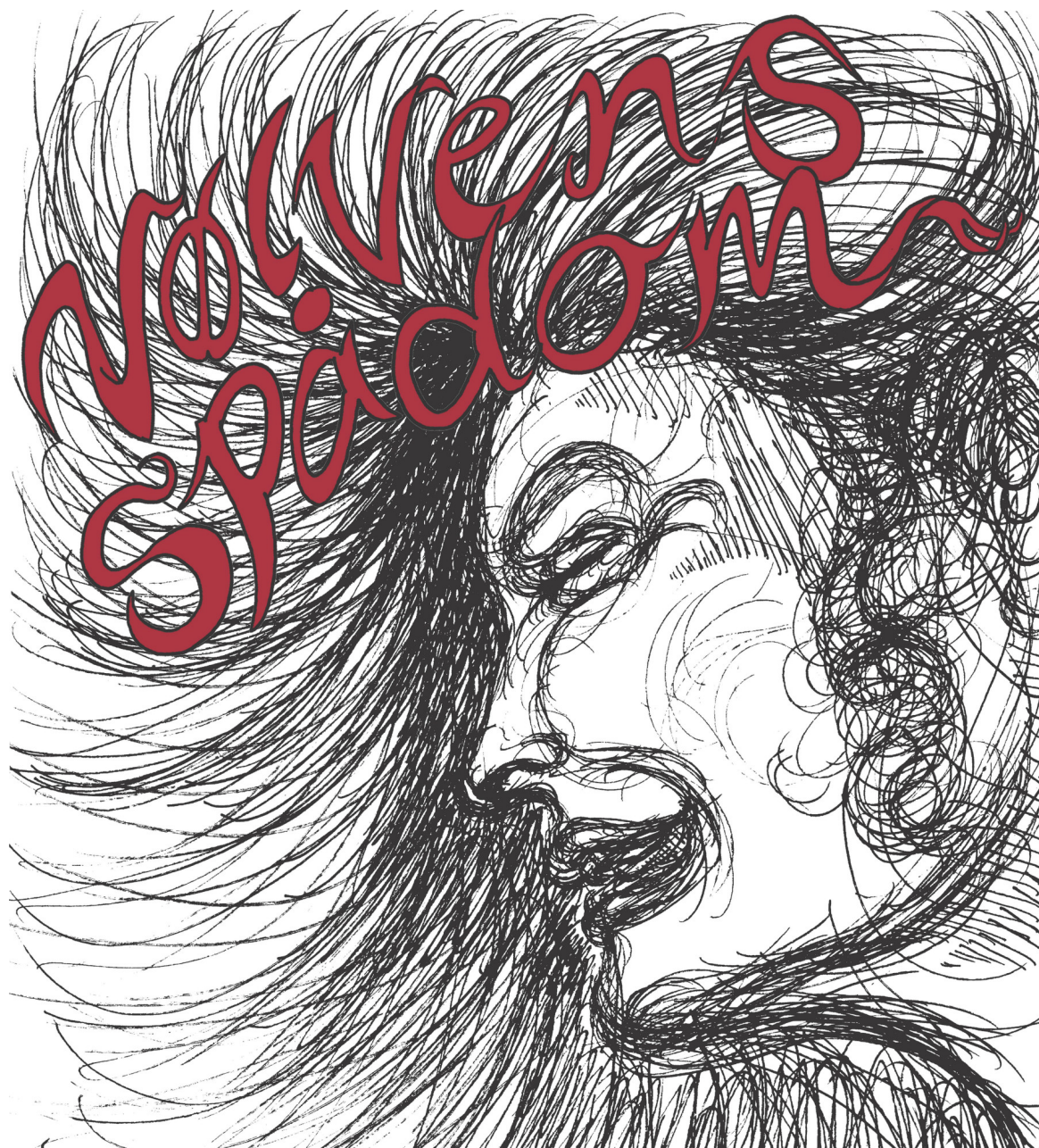

Kultur / **Bøger**

Der er en drage i det fjerne

Vølvén i Martin Bigums streg. Udsnit fra forsiden.

ANMELDELSE / 07.12.15

Brøgger og Bigum favner på ny myten om verdens begyndelse, undergang og genkomst

Louise Faldorf

For 25 år siden modtog Suzanne Brøgger en opfordring fra en ukendt dansklærerinde. Kvinden bad Brøgger om at gendigte *Vølvens spådom*, så også fremtidens dansklærer ville kunne læse digtet og videregive det til kommende generationer. Da Brøgger i 1994 ville takke kvinden med et eksemplar af sin

gendigtning, var lærerinden som sunket i jorden, som var hun vølven selv.

Nu udgiver Brøgger *Vølvens spådom* for fjerde gang, og det skiftende billedstof er den mest markante forskel mellem Brøggers versioner. Med undtagelse af Martin Bigums smalle streg, er der ikke meget nyt i denne udgave af *Vølvens spådom* og det står ikke helt klart, hvorfor Brøgger ønsker at gen-gen-genudgive værket. Bogen her indeholder et nyskrevet forord, hvor Brøgger fortæller om arbejdet med at genskabe myten. Desværre er teksten hurtigt overstået, og som læser må man ærgre sig over indledningens kortfattethed. Digtets budskab er højaktuelt og resultatet vellykket, men det er diskutabelt om der er behov for endnu en udgave. De marginale ændringer vidner dog muligvis om, at Brøgger med denne fjerde version har fundet sit endelige udtryk.

Vølvens spådom begynder, da Odin vækker vølven. Den ældgamle spåkone hentes op fra underverdenen for at fortælle mennesker og aser om verdens tilblivelse og bortgang. Igennem vølvens monolog udfoldes skabelsesberetningen, og for en tid lever alle i fred med hinanden. Men både mennesker og guder forfalder i grådighed, hovmod og hævnlyst. En voldsom krig bryder ud, helhunden Garm river sig løs og varsler et altødelæggende Ragnarok. Digtets omdrejningspunkt forbliver det samme som det har været i tusinde år: I asken af den gamle verden blomstrer livet frem på ny og cirklen sluttes. En ny guldalder etableres og der er stadig håb for menneskeheden. Men her, anno 2015, er der en drage i det fjerne.

Centralt i debatten om de forskellige versioner af *Vølvens spådom* står Nidhug, »den dunkle drage, øgle dækket med ækle skæl« - den indgår nemlig kun i visse versioner. Uden drage er digtet underlagt en mere kristen verdensopfattelse, hvor himmel og helvede er punkter på en ret linje. Nidhug illustrerer risikoen for endnu et Ragnarok, og Brøgger afslutter dermed spådommen med et tydeligt varsel om fremtiden – og hun insisterer dermed på en 'naturlig' og hedensk omgang med mytens struktur. Digtet er en rammefortælling, hvor slutning møder begyndelse: liv følger død og verden skabes, om og om igen, i resterne af den forrige. I de udgaver, hvor Nidhug ikke optræder, bliver den nye guldalder en form for paradys, et mål efter Ragnaroks strabadser. Det er ikke en selvfølge at vølven forkæler menneskeslægten med en ny guldalder. Villy Sørensen genfortæller i 1982 digtet i den mere pessimistiske *Ragnarok. En gudfortælling*, hvor Ragnarok er enden på alting. Hos Brøgger er der dog håb, også selvom fremtiden tegner sig mørkt i horisonten.

Hvis man i illustrationerne forventer Bigums velkendte, farvemættede og detaljerede malerier, risikerer man at blive skuffet over dette forenkede sort-hvide bidrag. Men stregtegningerne er lette og levende og inviterer læseren ind i Brøggers formfuldendte langdigtning. Bigums udtryk udvikler sig igennem bogen fra en tynd, abstrakt streg, til mere meningsmættet og tydelig illustration. Jordens skabelse tegnes i enkle og luftige bevægelser. De senere tegninger, der illustrerer Ragnarok, har derimod krævet en langt mere aggressiv tusch. Udgivelsens visuelle udtryk er dels pågående og udtryksfyldt, dels let og spinkelt.

Gendigtningen benytter sig af nutidige stavemåder og formuleringer, og der er ryddet op i den syndflod af navne der tidligere har domineret digtet. *Vølvens spådom* har igennem tiden gennemgået en del

forandringer, men det er Brøgger som bringer den kosmologiske myte ind i det 21. århundrede. Sammenligner man f.eks. med Thøger Larsens oversættelse fra 1914, er sproget holdt i en mere enkel og uformel tone:

»Aar var aarle over Ymers Bolig. Ej var Sand, ej Sø, ej svale Bølger; Jord fandtes ikke, ingen Himmel, Ginnuga-Gab var, men Græs aldrig«.	»Den morgen verden vågned af urtids intet, var der hverken sand eller sø, ingen kølige bølger, jorden fandtes ikke, himlen fandtes ikke, gab og gold tomhed, Intet græs«.
(Thøger Larsen, 1914)	(Brøgger, 2015)

Brøgger gør teksten aktuel igennem samfundets nuværende situation og gentager denne spådom for fjerde gang for at fremhæve vølvens varsel om den tid vi lever i, netop nu. I den offentlige debat er Brøgger en stærk stemme, og hun er kendt for sin udtalt humanistiske tilgang til verden. Hun vælger gerne om den tid vi lever i og kommenterer på aktualitetsstof som eksempelvis flygtninge- og ligestillingspolitik. Med *Vølvens spådom* minder Brøgger os om tidligere generationers synder, nutidens behov for handling og fremtidens potentiale: »Det begynder at dæmre, hvad vi egentlig har digtere til. Det er dem, der skal huske de umindelige tider på deres egen personlige måde. Kun med erindringen som modkraft er fremtiden mulig, synes vølvens pointe at være,« som hun skrev i erindringsbogen *Sølv* (2006). Erindring er erfaring og med *Vølvens spådom* skubber Brøgger til læserens bevidsthed om disse erfaringer. Det bliver en opfordring fra digteren til danskerne om at undgå at gentage fortidens fejl.

Brøggers modernisering er vellykket og relevant, men kun en gentagelse. Det svækker dog ikke denne udgivelses stilrene og kraftfulde udtryk, som vil glæde mange nye læsere af *Vølvens spådom*. Brøgger skaber dette urhedenske eddadigt i en middelalderlig, før-kristen og alligevel meget moderne form. En form, der indfrier ønsket om at bringe tekstens mening ind i fremtiden og lade mytologi blive til en fortælling om den nære virkelighed.

FAKTA

Vølvens spådom

Gendigtet af Suzanne
Brøgger

Illustreret af Martin
Bigum

Gyldendal

128 sider, 199,95 kr.

Vølvens spådom
stammer
fra tekstsamlingen
Ældre Edda, et skrift
med gude- og
helte digte af ukendte
islandske forfattere.
Formentligt nedfældet
mellem år 800 og år
1200. *Ældre Edda*
betegnes også som:
Codex regius, Nordens
Gudekvad, Den
Poetiske Edda,
Sæmunds Edda
& *Snorris Eddasagn*.

Vølvens spådom er
trykt og udgivet for
første gang i
København i 1665 af
Peder H. Resen. Siden
er digtet udgivet på
dansk mere end tyve
gange, bl.a. i disse
gendigtninger:

Vølvens
spådom. Gendigtning.
2002. Suzanne
Brøgger. Illustration:
Pia Schutzmann.

Vølvens
spådom: Gendigtning.
1994. Suzanne
Brøgger. Illustration:
Per Kirkeby.

Vølvens spådom:
Originaltekst samt
gendigtning.

1994. Suzanne
Brøgger. Illustration:
Kristín Ragna
Gunnarsdóttir.

*Vølvens
spådom.* Thøger
Larsen. 1914

*Ragnarok. En
gudefortælling.* Villy
Sørensen. 1982